

► Geçmişten Günümüze Kore

Giriş

Uzak Doğu'da yer alan Kore Yarımadası, binlerce yıllık zengin bir tarihe sahiptir. Bugün iki ayrı devlete bölünmüş olan bu yarımada, geçmişten günümüze kadar çok sayıda önemli tarihi olay yaşanmıştır. Bu bölümde Kore'nin antik çağlardan günümüze kadar uzanan tarihini, özellikle Türkiye ile olan ilişkilerini inceleyeceğiz.

KORE'NİN ESKİ TARİHİ

İlk Yerleşimler ve Gojoseon Krallığı

Kore'nin tarihi MÖ 3000'lere kadar uzanır. Araştırmalar, Tunguz dilini konuşan toplulukların Kore Yarımadası'na gelerek yaklaşık iki bin beş yüz yıl boyunca Neolitik Çağ kültürünü yaşattıklarını göstermektedir. Daedong Irmağı havzasında, Kore Yarımadası'nın kuzeybatısında yer alan ve yerel adı Çosen (Joseon) olan bölgede, tarihi kayıtlara geçen efsaneye göre MÖ 2333 yılında Dangoon/Dan'gun adında bir kişi tarafından ilk devlet kurulmuştur. Bu devlet MÖ 1122 gibi oldukça erken tarihlerde Çin ile ilişkiler kurmuştur.

Üç Krallık Dönemi

Bu dönemde Kore Yarımadası'nda üç güçlü krallık hakimiyeti paylaşmıştır. Goguryeo (Kokuryo/Kogurio) Yalu Nehri'nin bir kısmı ile eski başkent Pyongyang'ı elinde tutuyordu. Güneybatıda yer alan Baekje (Paikçe/Paik-Tiyei/Peyk-çe) Japon adaları ile iyi ilişkiler kuruyordu. Güneydoğuda konumlanan Silla (Sinlo) ise stratejik bir konumda bulunuyordu. Bu üç krallık, Kore Yarımadası'nın siyasi ve kültürel gelişiminde önemli roller oynamıştır. Ancak Çin'in denize açılan kapısı olan Han Irmağı'nın kontrolünü sağlamak için sürekli çekişme halinde olmuşlardır.

Silla'nın Birleştirici Rolü

Çin ile yakın ilişkiler kuran Silla Krallığı, 660 yılında Baekje'yi ve 668'de Goguryeo'yu fethederek Kore Yarımadası'nın tek hâkimi olmayı başarmıştır. Silla'nın bu hakimiyeti 992 yılına kadar sürmüştür. Silla Krallığı'nın hüküm sürdüğü dönemde Kore Yarımadası'nda Budizm ve Çin kültürü yaygınlaşmıştır. Ancak 670-677 yıllarında kendisine katılan diğer iki krallığın halklarının desteğini alan Silla Krallığı yönetimi, Tang Hanedanlığı ile sürdürdüğü mücadeleyi kazanarak yarımada birleşik bir krallık tesis etmiştir. Silla ülkesi, Soylular Konseyi'nin siyasi gücünün ortadan kalkmasıyla mutlak bir monarşiye dönüşmüştür. Merkezî bir yürütme organı kurulmuş; eyaletler il, vilayet ve ilçe şeklinde idari birimlere bölünmüştür.

KORYO VE ÇOSON HANEDANLIKLARI DÖNEMİ

Koryo Hanedanlığı (992-1392)

800'lü yıllarda Büyük Silla Krallığı dengesini yitirmeye başlamıştır. Taht için uygun erkek üyenin bulunmaması, soylular arasındaki çatışmaları körüklemiştir. Bu çatışmalar sırasında "Sonraki Goguryeo" olarak bilinen ve Koryo diye isimlendirilen güçlü bir siyasi unsur ortaya çıkmıştır.

Koryo Hanedanlığı 992 yılında Büyük Silla Krallığı'nın son kralına boyun eğdirerek yönetimi ele geçirmiştir. Bu hanedanlık 1392 yılına kadar yarımada hüküm sürmüştür. 1231 yılında başlayan ve yaklaşık 30 yıl süren Moğol istilasını döneminde bölgede sağlam bir direniş gösterilmiştir. Yönetimde yapısal değişimler gerçekleştirilmiş ve ardından bir barış antlaşması yapılarak düzen yeniden sağlanmıştır.

Çoson (Joseon) Hanedanlığı (1392-1910)

1392 yılında Yi Hanedanlığı (Çoson/Joseon) Kore Yarımadası'na hâkim olmuştur. Konfüçyüs öğretisini devlet felsefesi olarak benimseyen bu hanedanlık, 26 kralın hüküm sürdüğü beş asrı aşan bir süre boyunca Kore'de egemen olmuştur.

Kültürel Altın Çağ (1400-1445)

Bu dönemin en parlak zamanı 1400-1445 yılları arasına denk gelmektedir. Bu dönemde bilimde önemli gelişmeler kaydedilmiş, akademiler açılmış ve Kore alfabesi 'Hangul' geliştirilmiştir. Bu parlak dönemden sonra yarımada dinî ve kültürel anlaşmazlıklar görülmeye başlanmış, toplum "dang" adı verilen ve siyasi grup veya fraksiyonlar olarak tanımlanabilecek gruplara ayrılmıştır.

JAPON İŞGALİ VE DİRENİŞ (1592-1945)

İlk Japon Saldırıları (1592-1598)

Japonları birleştiren askeri lider Toyotomi Hideyoshi, Çin'i işgal etme iddiasıyla 1592 yılında Kore'ye büyük bir kuvvet göndermiştir. Kore kara birlikleri bir dizi yenilgiye uğratılmıştır. Ancak Amiral Yi Sun-shin liderliğindeki Kore deniz kuvvetleri, Japon savaş gemilerine karşı Kore tarihindeki en büyük deniz zaferlerini kazanmıştır. Budist rahipler de dahil olmak üzere hemen hemen her kesimden Koreli, Japonlarla savaşmaya gönüllü olmuştur.

Çin'deki Ming Hanedanlığı da Kore'ye yardım etmiş, bir yıl sonra Japonlar geri çekilmek zorunda kalmıştır. 1597'de yeni bir istila girişiminde bulunan Japonlar, Toyotomi Hideyoshi'nin 1598 yılındaki ölümü ardından tekrar geri adım atmışlardır.

Mançu Saldırıları ve Tecrit Dönemi

Japon istilasının ardından göçebe Mançular Kore'ye saldırmıştır. 1600'lü yılların ikinci çeyreğinde Kore Kralı'nın Mançuları "ağabey" olarak tanımasının ardından işgal sona ermiştir. Mançular, Ming Hanedanlığı'na son vererek Çin'de Qing Hanedanlığı'nı kurmuşlardır. Kore yönetimi Ming'e ödediği vergiyi Qing'e kaydırmıştır. Bu süreçte Kore, dış dünyadan kendisini soyutlamıştır. Okyanusa çıkmak, denize açılmak için tekne yapmak yasaklanmıştır. Yaklaşık 360 yıl süren bu tecrit döneminde ülkede iç karışıklıklar devam etmiştir.

Açılma Süreci ve Rekabetçi Emperyalizmin Gelişi

Kral Kjong (Yi H'ui)'un tahta çıktığı 1864 yılında yaşının küçük olması nedeniyle babası Yi Ha-ung "Büyük Saray Prensi (Daewön-gu/Daivon-kun)" ünvanıyla "naip" olmuştur. Naip, kralın yetkilerini artırmak ve güçlü bir yönetim kurmak için ulusal dışlayıcı bir politika takip etmiş, Hristiyanlığı'n ülkeden uzaklaştırılması gibi sert önlemler almıştır. 1873'te naibin yönetimden düşürülmesinin ardından Kraliçe Min'in etkisiyle ve reformcu kesimlerin de desteğiyle 1876'da Japonlarla, 1882'de Amerikalılarla anlaşmalar yapılmıştır. Bu anlaşmalar rekabetçi emperyalizminin Kore'de etkili olmasını kolaylaştırmıştır.

Japon Hegemonyası ve Modernleşme Çabaları

1894-1895 yıllarında Japonlar Çinlileri yenerek yarımada üzerinde nüfuz kurmuşlardır. Bu dönemde Yenilikçi Koreliler arasında "Kabo" adı verilen Japon yanlısı bir modernleşme hareketi doğmuştur. Japon yanlısı Yenilikçi Koreliler bir dizi hukuksal düzenleme ile yapılmasını savundukları reformlar çerçevesinde önemli değişimler gerçekleştirmiştir. Kölelik kaldırılmış, toplumsal sınıflar yeniden düzenlenmiş, sınav sistemleri değiştirilmiş, güvenlik birimleri modernleştirilmiş ve malî sistem modern tarzda organize edilmiştir. Çarlık Rusyası'nın Kore'deki Japon nüfuzuna müdahalesi sonucu Japonlar, Kraliçe Min'e 1895'te suikast düzenlemişlerdir. Kral Kjong, Rus elçiliğine sığınmıştır.

Bağımsızlık Mücadelesi

1896'da Seul'de Bağımsızlık Kulübü örgütlenmiştir. Kulüp anayasal monarşi kurulması için çabalamıştır. İleride kurulacak olan bağımsız Kore Cumhuriyeti'nin ilk Başkanı Syngman Rhee de bu reformculardan biridir. Japonya ve Rusya arasındaki rekabet 1904-1905 savaşı ile sonuçlanmıştır. Japonlar, elde ettikleri galibiyet sayesinde Kore üzerinde üstünlük kurmuşlardır.

Japon Kolonisi Dönemi (1910-1945)

1910 yılında Japonlar, Kore'yi tamamen işgal etmiştir. Bu işgal 1945'e kadar sürmüştür. İşgalin ilk döneminde (1910-1919) Japonlar, demir yumrukla yönetim uygulamışlardır. Kore pirinci alınıp Japonya'ya götürülmüş, halka Mançurya'dan getirilen arpa ve akdarı yedirilmiştir. Bilim insanları ve zanaatkarlar Japonya'ya kaçırılmıştır.

1919 yılında milletlerin kendi kaderlerini tayin hakkı gündeme geldiğinde Kore'de büyük bir bağımsızlık hareketi başlamıştır. "1 Mart Hareketi" olarak tarihe geçen bu olay Japonları geri adım atmaya zorlamıştır. Bu hareketin etkisiyle Şanghay'da Dr. Syngman Rhee başkanlığında Kore Geçici Hükümeti kurulmuştur. Son dönemde (1932-1945) Japonya; Mançurya, Çin ve Pasifik'te yayılma siyaseti sürdürmek için Korelilerin can ve mallarını sömürmüştür. Japonlar tarafından Kore halkının diline, kültürüne ve dinine yasaklar getirilmiştir.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI VE BÖLÜNME

Bağımsızlık Vaatleri

İkinci Dünya Savaşı sırasında yapılan konferanslarda Kore'nin geleceği tartışılmıştır. Kahire Konferansı'nda (1943) Amerika Birleşik Devletleri (ABD), İngiltere ve Çin devlet başkanları "zamanı gelince" Kore'nin bağımsızlığını garanti ettiklerini açıklamışlardır. Yalta Konferansı'nda (1945) Roosevelt, Stalin'e Kore için dörtlü bir vesayet önermiş, Stalin bu öneriyi prensipte kabul etmiştir. Potsdam Konferansı'nda (1945) ise Kahire Deklarasyonu'nun şartlarının yerine getirileceği tekrar edilmiştir.

38. Paralel ve Bölünme

İkinci Dünya Savaşı'nda Japonya'nın teslim olması sonrası, 38'inci paralelin kuzeyindeki Japon kuvvetleri Sovyetlere, güneyindekiler ise Amerikalılara teslim olmuştur. Bu durumda kuzey, Sovyetler Birliği kontrolünde; güney ise Amerika Birleşik Devletleri (ABD) kontrolünde kalmıştır.

İki Ayrı Devletin Kurulması

Güney Kore'de 10 Mayıs 1948'de BM gözetiminde seçimler yapılmış, 20 Temmuz'da Syngman Rhee başkan seçilmiş ve 15 Ağustos'ta Kore Cumhuriyeti (ROK) ilan edilmiştir. Başkent Seul olmuştur. Kuzey Kore'de Kim Il-sung liderliğinde komünist yönetim kurulmuş ve 9 Eylül'de Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti (KDHC) ilan edilmiştir. Başkent Pyongyang olmuştur.

KORE SAVAŞI (1950-1953)

Savaşın Başlaması

25 Haziran 1950'de Kuzey Kore birlikleri 38'inci paraleli geçerek Güney Kore'ye saldırmıştır. Bu saldırı üzerine ABD, BM Güvenlik Konseyi'ni toplantıya çağırmıştır. Konsey, Kuzey Kore'yi saldırgan ilan etmiş, 27 Haziran'da BM, Güney Kore'ye yardım kararı almıştır. General Douglas MacArthur, BM kuvvetleri komutanı olmuştur.

Türkiye'nin Savaşa Katılması

Kore Savaşı, Türkiye'de Demokrat Parti'nin iktidara gelişinden sonra yaşadığı en önemli dış politika olayıdır. Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü, 28 Haziran 1950'de BM Genel Sekreteri'ne gönderdiği telgrafta Türkiye'nin BM kararlarını desteklediğini bildirmiştir. 25 Temmuz 1950'de DP hükümeti Kore'ye asker gönderme kararı almıştır. Bu karar CHP tarafından eleştirilmiş, ancak hükümet kararından vazgeçmemiştir. Tuğgeneral Tahsin Yazıcı komutasında 5.083 kişilik tugay oluşturulmuştur. Tugay, 25 Eylül 1950'de İskenderun'dan hareket ederek 18 Ekim 1950'de Pusan Limanı'na varmıştır. Tugaya "North Star-Kutup Yıldızı" kod adı verilmiştir.

Savaşın Seyri ve Türk Birliklerinin Mücadelesi

Savaşın ilk aşamasında Kuzey Kore güçleri başlangıçta üstün durumda olmuş, BM kuvvetleri Pusan çevresine çekilmiştir. 15 Eylül'de MacArthur, Incheon'a amfibi saldırı yaparak komünistleri tuzağa düşürmüştür. BM güçleri 38'inci paralele geri dönmüş, hatta Pyongyang'a kadar ilerlemiştir.

Kasım 1950'de Çinliler savaşa girmiştir. BM güçleri geri çekilmek zorunda kalmış, Seul tekrar tahliye edilmiştir. Türk birlikleri, Kore Savaşı sürecinde gerçekleşen en önemli muharebelerde yer almıştır. Kunuri Muharebeleri (26-30 Kasım 1950), Kumyangjangni Muharebesi (25-27 Ocak 1951), başkent Seul'ün savunması (13-18 Mayıs 1951) ve İleri Karakol Muharebeleri bunların başlıcalarıdır. Birleşmiş Milletler askerleri, Türk Tugay'ının geçit vermeyen savunma mevzilerine "Türk Kalesi" adını vermiştir.

Ateşkes ve Savaşın Sonu

1951 Haziran'ında Sovyetlerin önerisiyle ateşkes gündeme gelmiştir. Gaesong'da başlayan müzakereler Panmunjom'da devam etmiştir. 27 Temmuz 1953'te ateşkes imzalanmıştır. Savaş üç yıl bir ay sürmüş, yaklaşık 4 milyon kişinin ölümüyle sonuçlanmıştır. Türkiye toplamda 21.212 asker göndermiş, resmî rakamlara göre 966 asker şehit olmuştur. Türkiye, toplam 2.365 şehit ve kayıp askerle en çok kayıp veren dördüncü ülke olmuştur.

SAVAŞ SONRASI GELİŞMELER

Güney Kore'nin Siyasi Evrimi

Birinci Cumhuriyet (1948–1960) döneminde Syngman Rhee'nin giderek baskıcı hâle gelen yönetimi, Nisan 1960'ta öğrenci hareketleriyle devrilmiştir. İkinci Cumhuriyet (1960-1961) döneminde Chang Myön'un liberal demokratik yönetimi kısa sürmüş, Mayıs 1961'de askerî darbe ile son bulmuştur. Askerî yönetimler dönemi (1961-1994) General Park Chung-hee'nin 1961-1979 yılları arasındaki yönetimiyle başlamış, kendisi suikast sonucu öldürülmüştür. Ardından General Chun Doo-hwan 1980-1988 yılları arasında Beşinci Cumhuriyet'i kurmuştur. 1987 Büyük Demokrasi Yürüyüşü sonrası demokratikleşme süreci başlamış, 1994'te otuz yıldan fazla süren askeri yönetim sona ermiştir.

Güney Kore'nin tarım toplumundan sanayileşmiş kentli yapıya dönüşümü "Han Nehrindeki Mucize" olarak adlandırılmıştır. 1953'te kişi başına GSMH 67 dolar iken 2022'de 32.300 dolara yükselmiş, okuma oranı yüzde 99'a ulaşmıştır.

Kuzey Kore'nin Gelişimi

Kim Il-sung'un liderliğinde sosyalist bir devlete dönüşen Kuzey Kore, 1960-70'li yıllarda tarımda gelişme kaydetmiştir. SSCB'nin dağılması ekonomik durgunluğa neden olmuştur. 1994'te Kim Il-sung'un ölümünün ardından yerine oğlu Kim Jong-il geçmiş, 2011'de Kim Jong-il'in ölümü üzerine yerine oğlu Kim Jong-un geçmiştir. 2016'da kişi başına millî gelir yaklaşık 1.700 dolar civarındadır.

TÜRKİYE-KORE İLİŞKİLERİ

Diplomatik İlişkilerin Başlangıcı

Türkiye Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti'ni 11 Ağustos 1949'da resmen tanıyan bölgesindeki ilk ülke olmuştur. 1957'de iki ülke arasında diplomatik ilişkiler kurulmuş, Dr. Kamil İdil, Türkiye'nin Kore'deki ilk büyükelçisi olarak 1957-1959 yılları arasında görev yapmıştır.

Dostluk Anıtları ve Kardeş Şehirler

İki ülke arasındaki dostluğun simgesi olarak çeşitli anıtlar ve parklar inşa edilmiştir. Ankara'da Kore Bahçesi ve Kore Savaş Anıtı bulunmaktadır. Kore'de Yongin şehrinde Türk Anıt Parkı, Pusan'da Birleşmiş Milletler Mezarlığı'nda Türk askerleri köşesi yer almaktadır. Suwon'da 2012 yılında "Ankara Yolu" adlı cadde açılmış, Eskişehir Kent Park'ta 2007'de Türk-Kore Dostluk Anıtı dikilmiştir. 23 Ağustos 1971'de Ankara ile Seul kardeş şehir olurken 18 Mayıs 2007 tarihinde de Eskişehir ile Paju arasında yapılan bir protokolle bu iki şehir kardeş şehir olarak ilan edilmiştir.

Kuzey Kore ile İlişkiler

Türkiye ile Kuzey Kore arasındaki ilk diplomatik temas 2001 yılında Çin'de imzalanan mutabakat zaptı ile gerçekleşmiştir. Halihazırda Seul Türk Büyükelçiliği, Kuzey Kore'ye; Kuzey Kore'nin Sofya Büyükelçiliği ise Türkiye'ye akreditedir.

Güncel Gelişmeler

Son yıllarda üst düzey ziyaretler gerçekleşmiştir. Mayıs 2018'de Cumhurbaşkanı düzeyinde Türkiye'den Güney Kore'ye resmî ziyaret yapılmış, Ekim 2021'de Bakan seviyesinde resmî ziyaret gerçekleşmiştir. Ağustos 2021'de Kore Ulusal Meclis Başkanı tarafından Türkiye ziyareti düzenlenmiştir. İki ülke ilişkilerindeki son önemli gelişme ise Kore Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Lee Jae Myung'un 24 Kasım 2025 tarihli Ankara ziyareti olmuştur.

KORE SAVAŞI'NIN ÖNEMİ VE SONUÇLARI

Türkiye İçin Önemi

Dış politika açısından Kore Savaşı NATO üyelik sürecine katkı sağlamış, Amerika (ABD) ile ilişkileri güçlendirmiş ve Türkiye'nin güvenilir müttefik imajını pekiştirmiştir. İç politika açısından DP ile CHP arasında tartışmalara neden olmuş, Anayasa yorumu konusunda fikir ayrılıkları yaşanmıştır. Ancak kamuoyu genel olarak kararı desteklemiştir.

Dünya Tarihi Açısından

Kore Savaşı, dünya tarihinde "sınırlı savaş" kavramını gündeme getirmiştir. Bu savaşta düşmanı imha etmek yerine savaşma isteğini söndürmek amaçlanmıştır. Dünya tarihinde ilk defa BM askerleri konuşlandırılmış ve barışa kasteden saldırgan yapıya karşı tüm devletler birlikte mücadele etmiştir.

Kore Halkı İçin Sonuçlar

Savaş, her iki Kore için de büyük yıkımlara neden olmuştur. Endüstriyel tesislerin beşte ikisi yıkılmış, evlerin üçte biri harap olmuş, milyonlarca insan hayatını kaybetmiş ve yarımada kalıcı olarak ikiye bölünmüştür.

GÜNÜMÜZ KORE'Sİ

Güney Kore: Ekonomik Mucize

Güney Kore bugün dünyanın en gelişmiş ülkelerinden biridir. Teknoloji sektöründe dünya lideri konumundadır. Samsung, LG gibi küresel markalara sahiptir. K-pop ve Kore dizileri dünyada popülerdir. Yetmişten fazla uluslararası kuruluş üyedir.

Kuzey Kore: Kapalı Toplum

Kuzey Kore hâlâ dışa kapalı bir ülke olarak varlığını sürdürmektedir. Kim Jong-un liderliğinde tek parti yönetimi devam etmektedir. Ekonomik zorluklar yaşamakta, nükleer silah programı uluslararası gerginlik yaratmaktadır.

Birleşme Umutları

Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından Kuzey ve Güney Kore'de yaşayan insanlar arasında birleşme isteği yükselmiştir. Ancak bu süreç yakın gelecekte pek mümkün görülmemektedir. Kore büyük güçlerin ilgisini çekmeye devam etmektedir. 2019'da ABD Başkanı Trump'ın ve 2024'te Rusya Devlet Başkanı Putin'in ziyaretleri, yarımada'nın hâlâ önemli bir çekişme sahası olduğunu göstermektedir.

SONUÇ

Kore Yarımadası'nın tarihi, binlerce yıllık zengin bir geçmişten günümüzün karmaşık jeopolitik durumuna uzanan geniş bir yelpaze sunmaktadır. Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılması, her iki ülke arasında derin dostluk bağları kurulmasına vesile olmuştur. Bugün Güney Kore ekonomik mucizesiyle dünyada saygın bir konuma erişirken Kuzey Kore kapalı yapısını sürdürmektedir. İki Kore'nin birleşmesi konusu günümüzde hâlâ çözülmemiş önemli bir mesele olarak karşımızda durmaktadır. Türkiye'nin Kore Savaşı'ndaki kahramanlığı ve fedakârlığı, iki ülke halkı arasındaki dostluğun temelini oluşturmuş ve bu dostluk günümüzde de devam etmektedir.

KAYNAKÇA

Arşiv belgeleri

- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı. (1956, 31 Ocak). *Belge no: 30-18-1-2 / 141-118-7*. Cumhuriyet Arşivi.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı. (1956, 10 Ekim). *Belge no: 30-1-0-0 / 127-818-4*. Cumhuriyet Arşivi.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı. (1957, 12 Nisan). *Belge no: 30-1-0-0 / 62-382-15*. Cumhuriyet Arşivi.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı. (1957, 21 Ağustos). *Belge no: 30-1-0-0 / 126-813-4*. Cumhuriyet Arşivi.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı. (1958, 12 Mayıs). *Belge no: 30-1-0-0 / 126-814-11*. Cumhuriyet Arşivi.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı. (1958, 4 Haziran). *Belge no: 30-1-0-0 / 126-815-1*. Cumhuriyet Arşivi.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı. (1959, 20 Mart). *Belge no: 30-18-1-2 / 151-79-20*. Cumhuriyet Arşivi.

Basılı Kaynaklar

- Armaoğlu, F. (t.y.). *20. yüzyıl siyasî tarihi*. Alkım Yayınevi.
- Artuç, İ. (1990). *Kore savaşlarında Mehmetçik*. Kastaş Yayınları.
- Cumings, B. (2005). *Korea's place in the sun: A modern history*. W.W. Norton & Company.
- Dora, C. (1963). *Kore savaşında Türkler 1950-1951*. İsmail Akgün Matbaası.
- Elçi, H. (t.y.). *Kore Savaşı 1950-1953*. Yayın yeri yok.
- Gökmen, M. E. (2016). Kore Savaşı sonrası Türkiye-Kore arasındaki sosyo-kültürel ve akademik ilişkiler. *Ateşkesin 60'ıncı yıl dönümünde Kore Savaşı* (ss. 37-45). ATASE Daire Başkanlığı Yayınları.
- Kahraman, N. (2020). Kore Savaşı ve Türkiye'nin savaşa katılma kararının Türk basınına yansımaları üzerine bir analiz (Haziran-Ağustos 1950). *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(2), 1375-1408.
- Kore. (1975). *Türk Ansiklopedisi*, 22, 215-219. Milli Eğitim Basımevi.
- Kore. (t.y.). *Meydan Larousse*, 11, 479-481.
- Kyu, K. C. (2016). Kore Savaşı'ndan sonra Kore Cumhuriyeti ve Türkiye arasındaki dostluk ilişkileri. *Ateşkesin 60'ıncı yıl dönümünde Kore Savaşı* (ss. 47-53). ATASE Yayınları.
- Lew, Y. I. (2000). *Brief history of Korea*. The Korea Society.
- Oliver, R. T. (1993). *A history of the Korean people in modern times: 1800 to the present*. University of Delaware Press.
- Öke, M. K. (1990). *Unutulan savaşın kronolojisi Kore 1950-53*. Boğaziçi Yayınları. T.C. Genelkurmay Başkanlığı.
- (2012). *Kore'de Türk muharebeleri*. ATASE Daire Başkanlığı Yayınları.
- Üçok, C. (1967). *Siyasal tarih* (6. bs.). Başnur Matbaası.
- Yazıcı, T. (1963). *Kore hatıralarım*. Ülkü Basımevi.

Elektronik Kaynaklar

- Korea. (2022, 5 Ağustos). *Britannica*
- Academic. <https://academic.eb.com/levels/collegiate/article/Korea/108454> T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2022). Türkiye-Kuzey Kore siyasi ilişkileri. <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-kuzey-kore-siyasi-iliskileri.tr.mfa>
- T.C. Ticaret Bakanlığı. (2024). *Güney Kore ülke profili*. Ankara.